PUGGEHATTEN

Skånes Mykologiska Förening

Nr 1–2 2021

Puggehatten ges ut av
Puggehatten, Skånes Mykologiska Förening

REDAKTÖR
Shu-Chin Hysing
shuchin.hysing@gmail.com

FORM & LAYOUT
Shu-Chin Hysing

MEDARBETARE
I DETTA NUMMER
Ida Andersson
Birk Andersson
Hanna Bernö
Helena Lindgren
Per Magnuson
Jan Svensson
Sigvard Svensson
Tony Svensson
Michelle Cleary
Stefan Phalagorn Bergström
Christoffer Borg Mattisson
Susanne Hagberg
Susanne Hernqvist
Joachim Krumlinde

OMSLAG
Gullkrös, *Tremella mesenterica*
Foto: Susanne Hernqvist

ANSVARIG UTGIVARE
Anders Dahl

ISSN: 1100-7109
TRYCK: Hässleholms Tryckshop AB

Copyright för text och bilder: ©Puggehatten, ©Författarna, ©Fotograferna, 2021

Puggehatten utkommer med två dubbelnummer per år. Tidskriften trycks på miljövänligt returpapper och med miljövänlig färg.

IDÈER, ARTIKLAR & FOTON
Bidrag till tidskriften tas tacksamt emot. Mejla idéer, artiklar, foton m.m. till redaktören. Foton bör ha en upplösning på minst 300 dpi. Ange artnamn för svampar på svenska och latin, plats, datum samt fotografens namn. Om det är människor med på bilden kom ihåg att de enligt GDPR måste godkänna att bilden publiceras.

RÄTTELSE
Fotot på baksidan av Puggehatten 3 2020 visar inte arten bokdyna utan anamorfen av violett geléskål *Ascocoryne sarcoides*. Tack till Bernt Hägg för påpekandet och till Anders Dahl för rätt artnamn.

PUGGEHATTEN
Skånes Mykologiska Förening

verkar för
- en bättre kännedom om Skånes svampar
- ökade kunskaper om svamparnas betydelse i naturen
- en kartläggning av Skånes funga.

Medlemskap
Medlem blir Du genom att betala årsavgiften 175 kr till pg 121034-3 eller bg 859-8963. Årsavgiften inkluderar tidskriften Puggehatten. Familjemedlemmar betalar 25 kr per år. Medlemsavgifter gäller fr.o.m. 2021.

Föreningens adresser
Puggehatten – Skånes mykologiska förening,
Botaniska museet, Box 117, 221 00 Lund
E-postadress: info@puggehatten.se
Hemsida: www.puggehatten.se

Styrelse
Anders Dahl (ordförande),
dahl_anders@hotmail.com, 0709-36 66 63
Sigvard Svensson (kassör),
sigvard.svensson@biol.lu.se,
arb. 046-222 40 61, 0707-76 33 78
Eva Björnström (sekreterare),
Stefan Phalagorn Bergström, Gunilla R Burke,
Yui Chomphunut Haglund, Therese Hellberg,
Shu-Chin Hysing, Lars Salomon,
Jan Svensson, Tony Svensson

Webb- & Facebook
Yui Haglund (webbansvarig)
Anders Dahl, Stefan Phalagorn Bergström

Se mer på: www.puggehatten.se

Redaktörens ord

Det är en stor glädje att som ny redaktör för *Puggehatten* hälsa alla läsare välkomna till detta nummer! I år fyller föreningen hela 35 år och tidskriften har funnits nästan lika länge, i 34 år. Den har haft skiftande utseenden under åren, från en tid då artiklarna skrevs på skrivmaskin till i dag då vi kan trycka i fyrfärg och de flesta har en kamera ständigt till hands. Min förhoppning är att du som läsare ska finna inspirerande och lärorik läsning i denna korg av blandade artiklar. En tidskrift som du kanske läser i ett svep, eller lite då och då. Från och med detta nummer kommer *Puggehatten* nämligen ut två gånger per år med ett dubbelnummer på sommaren och ett på vintern. Tidskriften är en del av föreningens ideella arbete – alla idéer till artiklar och bilder som verkar för föreningens syften är välkomna. Ett stort tack till alla fantastiska skribenter och fotografer som har bidragit till detta nummer. Nu överlämnar jag åt er att ta med läsarna på upptäcktsfärder till violgubbar, navlingar, sjuka askar och mycket mer.

Skön sommar och god svamplycka!

Shu-Chin Hysing,
redaktör för Puggehatten

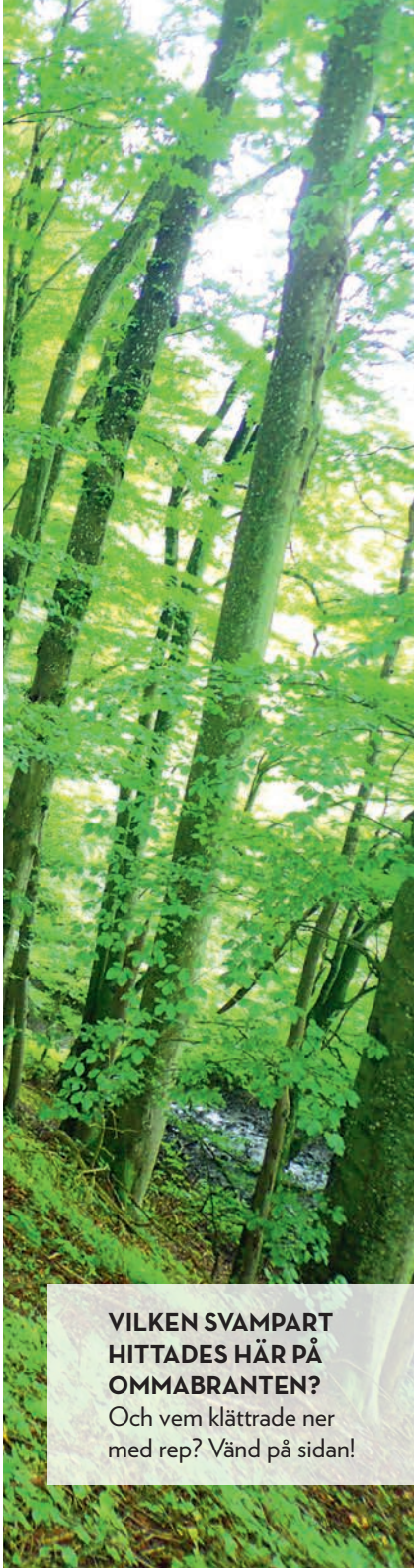

VILKEN SVAMPART HITTADES HÄR PÅ OMMABRANTEN?
Och vem klättrade ner med rep? Vänd på sidan!

Violgubbe *Gomphus clavatus*

TEXT & FOTO: Helena Lindgren

Att violgubben växer i bokskog i Skåne har förbryllat mig, eftersom den i resten av Sverige växer i granskog. Genom mitt arbete, och mina undersökningar, har jag kommit fram till att den i resten av Europa främst växer i ädellövskog.

När jag var i 9-årsåldern, hade vi en endaste svampbok i bokhyllan, nämligen Bengt Cortins Svampar i färg. *Jag vet att jag ofta satt och rangordnade de olika arterna efter hur vackra och spännande de var. Violgubben, fast den då benämndes klubbfotad trumpetsvamp, låg alltid högt på min lista, trots att jag aldrig hade sett den, och trots att den knappast kan anses vackert avbildad av Edgar Hahnewald. Jag såg den för första gången i september 2016, så jag fick vänta många år …*

2017: OMMABRANTEN

Det var en otrolig, om än skräckfylld upplevelse, att klättra i bokskogsravinen i Ommatorp och leta efter en nära hotad svamp. Jag och två vänner blev guidade av Claes Ingvert, som kände till lokalen sedan tidigare.

När vi stod uppe på åsryggen blev jag alldeles knäsvag, höjdrädd som jag är, milde tid så brant det stupade ner mot Åsumsån! Men med hjälp av slitstark byxbak och rejäla kängor tog jag mig ner med bokollon rasslande under mej …

Igår, den 18 augusti 2017, tog jag mod till mej för att besöka lokalen igen tillsammans med två vänner, kamera och ett 15-metersrep som hjälp att ta sig ner i de brantaste partierna. Hade noterat att fynd rapporterats in från andra kända platser, så jag tänkte att chansen var stor.

Helt plötsligt ser jag violgubbar, några meter nedanför den smala viltstigen 1, 5, 20, mängder! Det gäller ju att verkligen tassa fram för att inte kasa i branten och på så vis förstöra mycel från vare sig violgubbe, eller andra rara arter.

Jag låg på mage i både upp- och nerförsbacke, fotograferade som en tok, med ett belåtet flin … Vi räknade ihop 110 fruktkroppar, varav drygt hälften bildade kluster!

FOTO: Helena Lindgren

Ommabranten i Skåne 20170818.

FOTO: Helena Lindgren

Violgubbe, Omma, Sjöbo kommun, Skåne 20170818.

VIOLGUBBE OCH HÄXRINGAR

Violgubben fick sitt vetenskapliga namn, *Gomphus clavatus*, 1796 av den nederländske botanikern Christiaan Hendrik Persoon.

Violgubbe är en kompakt och köttig svamp, som av Bengt Cortin i *Svampar i färg* har beskrivits ”till formen som ett päron med avskuren topp”. Den är grunt trattformad med mer eller mindre vågig hattkant. Violgubbe är nära släkt med bland annat klubbsvampar (*Clavariadelphaceae*) och fingersvampar (*Clavariaceae*) och tillhörde tidigare släktet trumpetsvampar (*Craterellus*).

Violgubbe har rynkade, gaffelgrenade åsar på utsidan av hatten; som ung är den nästan helt slät. Hatten övergår i en kort knubbig fot utan tydlig gräns mellan hatt och fot. Köttet är ganska sprött, vitt vid genomskärning och har obetydlig smak eller doft, men trots det (eller kanske på grund av) beskrivs den som en utmärkt matsvamp av Ryman och Holmåsen!

Denna art växer gärna i häxringar, eller vindlingar, och gyttrat i kluster. Häxringarna kan bli ordentligt stora, upp till 12–14 meter i diameter. Så stora blir de dock bara i gamla kontinuitetsskogar där mycelet har fått växa till sig utan att påverkas. En häxring som följdes under sju år utanför Uppsala ökade i diameter med 15 cm per år (enligt uppgift till SLU Artdatabanken). Förmodligen varierar tillväxten efter förutsättningarna i marken och med olika årsmån.

UTBREDNING OCH EKOLOGI

Violgubbe är enda arten i norra Europa av släktet *Gomphus*. Alltså har den inga förväxlingsarter i Sverige, men det finns 39 arter i världen. Flera av dessa är mycket lika violgubben och enligt A. J. Giachini ska *G. brevipes* och *G. truncatus* anses identiska med *G. clavatus* och bör därmed räknas som synonymer.

I Sverige växer violgubben främst i Uppland med angränsande landskap, i örtrik, äldre granskog på kalkrik mark. Dessutom är många av dessa skogar betespräglade. I landets sydligaste delar växer den däremot, på de enstaka ställen där den faktiskt finns, i mullrik bokskog med mycket gles undervegetation.

I Upplands kalkrika granskogar kan violgubbe vissa år förekomma i rikliga mängder, medan i Skånes bokskogar hittas bara ett fåtal fruktkroppar vid inventering. I en inventering i Skåne, gjord av Kerstin Bergelin 2006 och 2007 var de allra flesta lokalerna där violgubbe hittades just mer eller mindre branta slänter, och de flesta av dessa branter sluttade ner mot vattendrag.

En frågeställning jag hade när jag började leta fakta om arten var just varför den växer i bokskog i Skåne, men anses vara en barrskogsart i resten av Sverige. Svaret hittade jag i Naturvårdsverkets rapport 5638, *Åtgärdsprogram för bevarande av violgubbe* från december 2006. Troligtvis har arten invandrat från två olika håll: den granskogsväxande violgubben har invandrat österifrån, och den bokskogsväxande söderifrån. Det visar sig alltså att den mellaneuropeiska

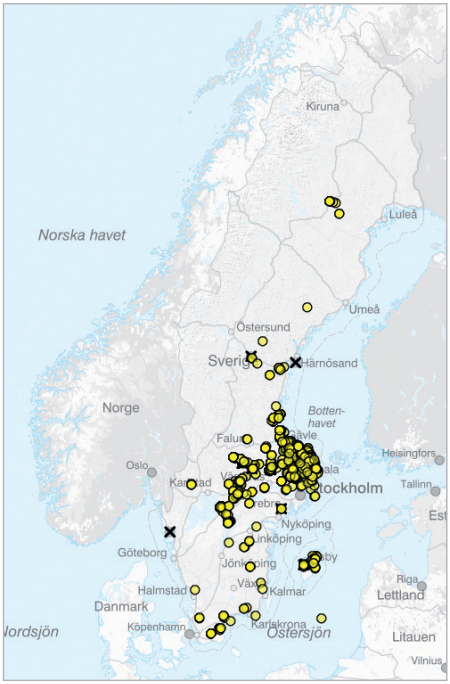

Rapporterade fyndplatser för violgubbe i Sverige 2000–2021. KÄLLA: Artportalen

och sydeuropeiska violgubben företrädesvis växer med bok.

Det finns ännu inga studier gjorda för att se om det finns genetiska skillnader mellan violgubben som växer i barrskog och den som växer i bokskog. Och då blir jag nyfiken på om det faktiskt kan vara två underarter, men för att få svar på det krävs DNA-analyser.

Violgubbe är känd från drygt 1 000 lokaler, huvudsakligen i bokskogsmiljö, i 25 europeiska länder. I 17 av dessa länder är arten rödlistad. Dess starkaste förekomst finns i Frankrike. Violgubbens totala utbredningsområde sträcker sig på norra

”EN FRÅGESTÄLLNING JAG HADE NÄR JAG BÖRJADE LETA FAKTA OM ARTEN VAR JUST VARFÖR DEN VÄXER I BOKSKOG I SKÅNE, MEN ANSES VARA EN BARRSKOGSART I RESTEN AV SVERIGE.”

FOTO: Helena Lindgren

Violgubbe har som ung en vacker violett färg. Färgen bleknar med åldern och blir lilagrå eller grågul. Riktigt gamla exemplar blir smutsbruna.

Rapporterade fyndplatser för violgubbe i Skåne 2000–2021. Det största rapporterade fyndet är de 110 fruktkropparna i Ommabranten 20170818. KÄLLA: Artportalen.

Fyndplatser:
(1) Ommabranten
(2) Kornittadalen
(3) Myrestad
(4) Trollemölla
(5) Dunderbäcken
(6) Bökenäset
(7) Möllerödsnäs
(8) Klöva hallar

halvklotet från Europa österut över Asien och till västra Nordamerika.

I Sverige bildar violgubbe mykorrhiza med huvudsakligen gran och sparsamt med bok. Från andra länder finns det rapporter om att den även kan växa med ädelgran, tall och ek.

Det känns som om släktskapet till kantarell är tydligt genom att den bildar mykorrhiza med flera olika trädarter, både barr- och lövträd.

Violgubben är kalkgynnad, och den växer företrädesvis på kalkhaltig morän, lerbotten eller kalkberggrund. I samma biotoper finner man ofta andra sällsynta arter, framför allt taggsvampar (*Hydnellum* spp. m.fl.), spindlingar (*Cortinarius* spp.) och fingersvampar (*Ramaria* spp.).

SÅRBAR OCH HOTAD

Eftersom violgubbe är en mykorrhizabildande art är det största hotet skogsskövling. Försvinner träden, så försvinner arten. Den vill också ha gammal kontinuerlig skog, en skogstyp som krymper.

Violgubben är alltså beroende av sina värdträd för att kunna överleva. Ju större mycelet blir, desto fler träd kan den knyta samman med mykorrhiza. På så sätt kan svampens mycel överleva även om det ursprungliga värdträdet dör. Och detta borde innebära att violgubben skulle kunna överleva en måttlig gallring, så länge det finns värdträd kvar, och att mycelet inte störs för mycket.

Eftersom violgubbe har så specifika krav på växtplats, gynnar sporspridning troligen inte artens fortplantning i någon

större utsträckning trots att sporerna är små och lätt kan spridas med vinden.

Enligt Naturvårdsverkets rapport känner man dåligt till artens tidigare utbredning, men troligen har nutida påverkan av gammal kontinuitetsskog missgynnat den. Violgubbens livsmiljö håller på att försvinna. De gamla granskogarna i Uppland har ett högt ekonomiskt värde och därför finns det inget större intresse från skogsägarnas sida att låta skogen ingå i ett frivilligt biotopskydd. Om avverkning sker i samma takt som idag kommer merparten av violgubbens livsmiljö att vara försvunnen om 10–20 år.

Violgubbe är rödlistad, VU (sårbar), men har inget lagstadgat skydd och är alltså inte fridlyst. Men det är en signalart, som tillsammans med flera arter inom flora, fauna och funga, indikerar synnerligen höga biotop- och naturvärden. Har du turen att få syn på violgubben, kom ihåg att rapportera den i Artportalen, tillsammans med andra arter på platsen.

KÄLLOR

Aronsson G. 2006. *Åtgärdsprogram för bevarande av violgubbe (*Gomphus clavatus*).* Naturvårdsverket. Rapport 5638.

Bergelin, K. 2009. *Inventering av violgubbe,* Gomphus clavatus*, i Skåne under 2006 och 2007.* Länsstyrelsen i Skåne.

Cortin, B. 1973. *Svampar i färg.* 3:e uppl. Stockholm.

Kuo, M. 2016. *Gomphus clavatus.* MushroomExpert.com http://www.mushroomexpert.com/gomphus_clavatus.html

Ryman, S. & Holmåsen, I. 1992. *Svampar: en fälthandbok.* 3:e rev. uppl. Stockholm.

SLU Artdatabanken. *Violgubbe.* https://artfakta.artdatabanken.se/taxon/720

SLU Artportalen. *Violgubbe.* Publika fynd. https://www.artportalen.se/search/sightings/taxon/720

FOTO: Helena Lindgren

VIOLGUBBE

Gomphus clavatus
syn. *G. brevipes, G. truncatus*

Tidigare svenskt namn:
klubbfotad trumpetsvamp

Danska: køllekantarel
Norska: fiolgubbe
Finländska: pölkkysieni
Engelska: pig's ears, violet chanterelle
Franska: chanterelle violet

Hotkategori: (VU) sårbar

Stor, köttig, kantarellik, trattformad fruktkropp, 5–15 cm hög och cirka 10 cm bred. Utsidan rynkad med gaffelgreniga åsar. Färgen som ung violett, som äldre brunviolett till grågul. Växer enskilt eller i samlingar. Bildar mykorrhiza med lövträd och barrträd, till exempel bok och gran. Trivs företrädesvis på kalkrik mark. Har beskrivits som ätlig men bör inte plockas på grund av dess hotstatus.

Nu är svamp trendigt

TEXT: Ida Andersson

Det är något med samtiden och svamp som är i samklang.

Du som läser den här tidskriften är förmodligen intresserad av svamp på ett – hur ska jag uttrycka det – djupare plan. Vi kanske kan kalla det lite nördigt. Är det något jag lärt mig av livet hittills så är det att bara du väntar tillräckligt länge, så blir dina intressen, din inredning, dina kläder och dina favoriträtter trendiga igen. Och nu är det alltså trendigt med svamp.

Damernas Värld skriver om sommartrender 2021, där skönhet med svamp i **hudvård och kosttillskott** är en av spaningarna. Reishi, eller lackticka (*Ganoderma lucidum*) och *Tremella fuciformis* finns nu i den lyxiga hudvårdsflaskan.

Vogue skriver i april 2021 ”You Aren’t Tripping: Fungi Are Taking Over Fashion” och listar exempel på hur trendiga svampar och mycel är, som inspiration för klänningar, t-shirts och som motiv för trädgårdsskulpturer och muggar. Svampläder är också trendigt – ja, även en sådan där **hatt av fnöskticka** (*Fomes fomentarius*) som du kanske sett på svamputställningen. 490 kanadensiska dollar kostar det om du vill ha en, strax över 3 000 kronor. Men det finns även mer moderna varianter av svampbaserat läderliknande material, som Mylo™, som utlovar en framtid för modeindustrin med minskad miljöpåverkan jämfört med läder- och bomullstygsproduktion.

Varför har svamp blivit trendigt? Det är tydligt att svamparna står för hopp om framtiden. **Svampprotein** kan vara en av lösningarna i en framtida matproduktion med mindre klimatpåverkan. AGFO skriver i sin sammanfattning av trendrapporter att 2021 kan bli året då svampprodukter slår på allvar. I trendartiklarna i modemagasinen beskrivs en önskan om att återfinna kopplingen till naturen och hur mycelens nätverk mellan skogens träd inspirerar i isolerade coronatider.

Nu ska jag ägna mig åt rena spekulationer för jag tänker att det också kanske handlar om precis det motsatta. Att trenderna i grunden handlar om ett behov av att **mentalt tämja svamparna** och ta in dem i människosamhället. Det finns ju en historia av mykofobi, där svampar setts som märkliga organismer som bara plötsligt dyker upp ur marken för att sedan försvinna igen. Något vi inte förstår oss på.

Den globala svampmarknaden växer. Nya användningsområden för svamp

är bland annat som **ekosystemtjänster** med förmågan att rensa upp förorenad mark, som livsmedelsprodukter som ersätter kött och som nedbrytningsbart förpackningsmaterial och material för en mer **hållbar klädindustri**. Detta hintar om en framtid där samhället kommer att närma sig svampriket på nya sätt – där svamparna tämjs och utnyttjas i ännu högre grad, på ett sätt som blir synligt för och accepterat av gemene man. Ett mentalt steg på vägen kan vara att närma sig svamparnas former och färger genom modet.

Så om du gillar svamp – du kanske inreder med svamptavlor, har en tröja eller ett smycke med svampmotiv på eller bara letar efter eller käkar svamp. **Grattis!** Nu är du trendig också.

Källor

AGFO. 2021. Trendrapporter: Det formar mat- och dryckesåret 2021. 22 januari.

Bolt Threads. 2021. Meet Mylo™

Damernas Värld. 2021. Trendsommar 2021: Kristaller, flipflops och skönhet med svamp, 11 april.

Farra, E. 2021. You Aren't Tripping: Fungi Are Taking Over Fashion. *Vogue*, 2 april.

Paton, E. 2020. Fungus May Be Fall's Hottest Trend. *The New York Times*, 2 oktober.

FOTO: Bolt Threads

Svampläder

Det finns flera företag som har tagit fram läderaktiga material av svampar. Ett av dem är Bolt Threads i USA som testade över 1000 svamparter för att hitta arter vars mycel kan användas för att göra ett svampläder som kallas för Mylo™. Det tillverkas genom att mycelet får växa till ett tredimensionellt nätverk som sedan bearbetas och färgas. I samarbete med Adidas har Bolt Threads skapat en sportsko tillverkad av Mylo™.

Så gör du ditt eget FUNGARIUM

TEXT & FOTO: Jan Svensson

Många har ett akvarium eller terrarium och ett fungarium skiljer sig inte så mycket från dessa förutom att här försöker man efterapa en skogsmiljö för svampar, precis som namnet antyder. Egentligen kan man se det som en fuktkammare, en miniatyrskog där man ska få svampar och myxomyceter att trivas och utvecklas. Antingen trivs de spontat på de substrat som man inreder med, eller också tar man med sig mycel, sporer och plasmodier plus substrat med hem och lägger in i sitt fungarium.

1. UTRUSTNING

Jag köpte ett begagnat akvarium på 250 liter som jag lade på sidan. På framsidan fäste jag skenor uppe och nere i dubbla rader där jag använde täckglasen som följde med som skjutbara fönster, de ska helst täcka hela framsidan. Jag fick köpa till en ruta som jag delade i fyra stycken, vilket fungerade bäst. Då blir det inte så stora rutor att föra åt sidan när man ska in och ändra, lägga in nytt substrat eller fotografera.

2. PLACERING

Ja, detta är kanske det knepigaste. Jag har mitt fungarium på en inglasad balkong i söderläge och här varierar temperaturen kraftigt från +30 °C till +8 °C. På vintern använder jag en lysramp med dagsljusbelysning 10–12 timmar per dag. Om det fungerar i rumstemperatur vet jag inte, möjligen kan den jämnare temperaturen ha betydelse för invånarna i fungariet. Det är bara att prova.

3. MATERIAL

När jag startade upp gav jag mig iväg ut i skogen och tog en funderare på vilket material som kunde fungera bäst. Jag plockade med mig jord som fanns intill stubbar och lågor i ett par hinkar, en del nedbruten ved och smårötter fick också följa med. Ved i olika nedbrytningsfaser, alltifrån nästan färsk till helt sönderfallen, är sådan ved som jag brukar hitta skålsvampar som ögonskålar eller myxomyceter på. Någon liten ormbunke eller annan växt fick också följa med, sådana som inte blir för stora och som kan trivas i en fuktig miljö och tunt jordlager. Jag tycker att man kan prova lite av varje, som mossor av olika slag. Jag rekommenderar inte gräs, då de lätt tar överhand. Jag har provat med krukväxter, men jag tycket inte att det fungerade så bra. Senast jag bytte lite av inredningen fick jag med mig svalört som håller på att etablera sig.

Jag har haft mitt fungarium i åtta år nu och efterhand har jag bytt delar eller allt material vid flera tillfällen. Framför allt byter jag ved då och då och helst rätt nedbruten ved. Jag varierar och blandar både barr- och lövved, men håller de olika ”habitaten” skilda åt. Det blir olika arter både av svamp och myxomyceter, eftersom olika arter växer på

olika typer av ved. Det följer alltid med olika svampar, men såklart enbart vednedbrytande (saprofyter). När det gäller myxomyceter är det väldigt känsliga små liv. Hittar man ved där de växer som helt utvecklade, brukar de dö om man inte är riktigt försiktig och lägger den veden i en separat ask. Tiden får utvisa vad man fått med sig hem.

4. INREDNING

Väl hemma lägger jag in jorden i glaslådan och ordnar den så det blir ett så tjockt lager som möjligt framtill. Dock inte alltför tjockt, utan det bör vara cirka 0,5 cm kvar upp till kanten på ramen. Längst bak kan lagret vara cirka 10 cm tjockt, men packa inte jorden. Placera veden på ett estetiskt och praktiskt vis och tryck ner den i jorden så att den får fukt underifrån, lägg den mest nedbrutna veden ovanpå jorden. Vattna det hela ordentligt, skölj av veden försiktigt och plantera växterna samt placera ut mossorna. Mossorna har i regel lite olika krav, en del vill växa på ved, andra på naken jord. Efter ett tag börjar det hända saker, förhoppningsvis dyker det upp svampar och växterna och mossorna börjar etablera sig. Jag har sparat vissa delar av inredningen, som jag inte rör, mossorna bildar ett vackert grönt golv. Det har blivit en liten skogsmark. En del växter, som ormbunkar, sprider sporer och det växer upp en massa småplantor, så jag får rensa försiktigt för att det ska fungera.

5. SKÖTSEL

En sprejflaska är nödvändigt och jag duschar veden och mossorna då och då. Inte varje dag, men jag vill hålla relativt hög fuktighet. Jag vattnar vid behov för att hålla jorden lagom fuktig, för blöt eller för torr fungerar inte. Däremot låter jag allt torka ut riktig ordentligt ibland. Det gör jag för att trigga organismerna och för att decimera alla småkryp som kan bli ett problem, då de gärna äter både svampar och myxomyceter. Sniglar, snäckor och gråsuggor och

FOTO: Jan Svensson

andra större varelser plockar jag för hand och släpper ut i naturen. Det är en aning svårare att göra detta med hoppstjärtar, som är det vanligaste djuret i mitt fungarium och älskar att mumsa på svamparna och myxomyceterna. Vid något tillfälle då det var mycket svamp på gång och insekterna alldeles för många, har jag använt insektsmedel, men det är inget jag föredrar eller gillar.

Egentligen är det inga märkvärdigheter med att iordningställa ett fungerande fungarium. Det är bara att använda sin kunskap om naturen och sitt förnuft och inte vara rädd för att prova sig fram. Det är ingen katastrof om det inte skulle gå så bra första gången, det gjorde det inte för mig heller. Jag hade införskaffat ett för litet terrarium, det är så att ju mindre enheter, desto svårare blir det. Man måste i varje fall vara betydligt noggrannare med skötsel och tillsyn.

Så nu är det bara att införskaffa det nödvändiga och starta upp och det kan du göra när som helst om bara vädret tillåter. Lycka till med ditt fungarium!

PÅ SPANING EFTER NAVLINGAR

Följ med till Mälarhusen och storslagna upplevelser i det lilla formatet.

TEXT: Jan Svensson

Den 9 april 2021 dök det upp en förfrågan på Facebook-gruppen Svamp-Klapp, Alex Regnér hade varit i Borrby, Mälarhusen och hittat en svamp som han inte kunde arta. Jag blev intresserad, och övertygad om att detta inte var något vanligt så jag började leta i litteraturen. En klocka ringde i bakhuvudet att det kunde vara en *Arrhenia* och när jag själv hade hittat rätt art hade redan förslaget smaragdnavling dykt upp på "Klappen".

Tyvärr var vädret just då uruselt, men jag bestämde mig för att åka till Mälarhusen inom några dagar. Jag tog kontakt med ett par vänner och vi bestämde oss för att ta en tur till den skånska ostkusten och prova lyckan. Alex hade skrivit att det fanns hundratals fruktkroppar och det lät lovande.

FOTO: Jan Svensson

FOTO detta och föregående sida: Stefan Phalagorn Bergström

Fredag morgon den 16 april bar det av, Stefan Phalagorn anslöt hemma hos mig och Arne Holgersson skulle möta upp vid Mälarhusen, vilket han gjorde. Vi hade fått koordinater av Alex så vi drog ner mössorna och traskade iväg i den kalla snålblåsten. Så långt kom vi inte innan jag hittade de första fruktkropparna långt innan vi nått koordinatpunkten, och det var extra roligt för nu hade vi egna fynd.

De flesta fruktkroppar av smaragdnavling *Arrhenia chlorocyanea* växte i nära anslutning till bladvass *Phragmites australis*, vilket också nämns i *Nordeuropas svampe*. Arten växer även med *Juncus* och olika mossor. Vi hittade många fruktkroppar i olika stadier och det var inte hundratals – utan vi kom överens om att det säkert var närmare tusen!

Smaragdnavling *A. chlorocyanea* är som ung turkosblå till stålblå och som äldre gulbrun.

Mälarhusen verkar vara en av de få lokaler i Skåne som hyser denna rara svamp. Ett ytterligare fynd från Skåne finns på Artportalen från 2021 i Dunderbäckens NRV. På Artportalen finns det endast åtta fynd registrerade i Sverige, och tre av dem från Mälarhusen nu i vår. På Sweden's Virtual Herbarium finns ytterligare några fynd registrerade under ett äldre namn, *Omphalia viridimammata*. Jag hittar totalt fem synonymer som har använts genom åren.

När vi ändå hade tagit oss ända hit bort från Helsingborg och Lund letade vi efter fler svampar, lavar, mossor och växter. Stefan är som jag van att leta smått och det dröjde inte länge förrän ytterligare en svampart hittades, nu av Stefan. Vi kunde inte bestämma den i fält, men väl hemma med litteratur och mikroskop visade det sig att arten var ännu en ovanlig art, nämligen gråbrun navling *Arrhenia obscurata* med ett femtiotal registrerade fynd i landet, varav endast två från Skåne.

Det blev ingen lång artlista från Mälarhusen, totalt 16 arter, varav endast två svampar, men roliga fynd.

SMARAGDNAVLING

Arrhenia chlorocyanea

Smaragdnavling är en rätt liten svamp, turkosblå till stålblå som ung och fräsch, senare mer gulbrun med mörkare centrum och rödbrun hattkant. Trattformig hatt med djupt nedlöpande lameller. Växer på öppna grus- och sandytor, störd mark med vass, mossa, tåg. Vanligast på våren mars–april men går att hitta hela året.

FOTO: Jan Svensson

GRÅBRUN NAVLING

Arrhenia obscurata

Gråbrun navling är en ännu mindre art än smaragdnavling, endast några cm hög, en gråbrun till mörkbrun nästan genomskinlig, stripad trattformig hatt med glatt, inte hårig, fot. Den tillhör en svår grupp av små navellika svampar, men man ska vara observant på att foten inte är hårig. Kan hittas såväl på våren som på hösten.

FOTO: Stefan Phalagorn Bergström

Stolta Fjellans hörna

Kära Puggehattar,

Här bjuder svampkonsulent Helena Lindgren på ett synnerligen gott recept ur sin samling. Det är dessutom ett recept med en av de mest praktfulla matsvamparna som finns – stolt fjällskivling *Macrolepiota procera*. Det är en utmärkt matsvamp som dock kan förväxlas med rodnande fjällskivling *Chlorophyllum racodes*, som numera är uppdelad på tre arter, varav en är giftig. Som hjälp kommer här Helenas tips på hur du ser skillnad på stolt fjällskivling och rodnande fjällskivling.

FOTO: Susanne Hagberg

ÄR DET STOLT ELLER RODNANDE FJÄLLSKIVLING?

1. FJÄLLEN. Stolt fjällskivling har fjäll som lätt faller av när man stryker över hatten med fingret. Rodnande fjällskivling har fjäll som sitter fast och kräver att man drar av dem.

2. FOTEN. Stolt fjällskivling har vattrad fot som ser ut som små ränder. Rodnande fjällskivling har slät fot.

3. FÄRG VID SKRAPNING. Om man skrapar foten eller skär ett snitt är stolt fjällskivling vit i köttet. Rodnande fjällskivling gör precis som namnet säger – den rodnar i orangerött eller brunt.

4. TA HJÄLP. Använd dig av Svampguiden.com eller en uppdaterad svampbok och försäkra dig om att du har rätt svamp i korgen. Ät aldrig en svamp om du är tveksam!

Helena Lindgren
är svampkonsulent och förskolekock, och hennes liv är fullt av möjligheter och äventyr! Hon är aktiv i Svampkonsulenternas riksförbund, i Puggehatten, moderator i Fb-gruppen Svamp-Klapp och folkbildare i själ och hjärta. På hemsidan Stolta Fjellan, kan du hitta senaste informationen om Helenas svampkurser.

Läs mer på: www.stoltafjellan.se

STOLTA FJELLANS BRYNTA FJELLESMÖR

Receptet jag har valt är enkelt, och väldigt variabelt! Foten på stolt fjällskivling är seg och fibrig, men kan efter torkning mixas till pulver som fungerar utmärkt i matlagning. Jag gör smöret på annan svamp också, och det fungerar lika bra, så använd det du själv har plockat.

200 g smör
ca 4 msk torkad fjällskivling, söndersmulad eller mixad till pulver
en nypa salt
några vrid på pepparkvarnen
liten prutt ljus sirap
liten prutt crema di balsamico

Lägg smöret i en liten kastrull med tjock botten, sätt på riktigt låg värme.

När smöret börjar smälta häller du i svampen, och rör ihop när allt smöret smält.

Låt stå på fortsatt låg värme tills smöret brynts ordentligt. Du märker när doften ändras till lite kolaaktig ton, mmmm!

Det är viktigt att det får ta tid, svampen behöver få tid att både tillagas och utvecklas i smak.
Ta kastrullen av värmen, tillsätt smaksättningar, rör ihop, smaka av om du tycker det är lagom.

Sätt smöret till att halvstelna, vispa sedan ihop det.

Skrapa ner det i en fin burk med lock, eller gör en klassisk krydd-smörsrulle av bakplåtspapper och förvara i kylskåpet i upp till några veckor.

Smöret är gott till kött, fisk, och fågel, till bakad potatis, på bröd, på nykokt pasta, i en risotto eller som en klick i en slätmixad soppa.

Prova gärna med andra smaksättningar, gör smöret till ditt eget! :)

FOTO: Hanna Bernö

Askskottsjuka
Hymenoscyphus fraxineus

TEXT: Hanna Bernö

Europas askar är akut hotade av askskottsjukan. Sjukdomen orsakas av en invasiv svampart vid namn *Hymenoscyphus fraxineus*, vilken importerades till kontinenten från Asien genom internationell växthandel. Sedan de första symptomen noterades i mitten av 1990-talet har sjukdomen nått hela askens naturliga utbredningsområde, och då svampen sprider sig med hjälp av vindsporer är den nästintill omöjlig att stoppa. Att försöka förhindra att infektion sker har visat sig vara fruktlöst, men det finns fortfarande hopp om att kunna rädda arten genom att förädla populationen för ökad motståndskraft.

Sedan 2014 har vårt forskarteam tagit hjälp av allmänheten för att hitta till synes friska askar i infekterade bestånd, vilka sedan etableras i våra fältförsök. Förhoppningen är att hitta individer som har bra förutsättningar att överleva sjukdomen, så att asken kan fortsätta stå rakryggad även i framtiden.

LIVETS TRÄD

Ask, *Fraxinus excelsior*, är ett viktigt trädslag i Sverige, både kulturhistoriskt och biologiskt sett. I den fornnordiska mytologin sågs asken som livets träd, Yggdrasil, vilken bar både gudarnas och människornas värld i sitt grenverk. I naturen är asken värd för ett hundratal arter, där ett flertal är beroende av asken för sin överlevnad. Förlusten av asken har därmed stor risk att leda till en dominoeffekt, där flera andra arter också dör ut som en konsekvens. Detta visade en rapport från 2020, där forskarna drog slutsatsen att det skulle krävas nio andra trädslag för att kunna ersätta askens roll i ekosystemet.

SYMPTOM OCH SPRIDNING

Askskottsjukan tar sig oftast in via askens blad, där den så småningom dödar bladens vävnad. Den bildar även märken på stammar och fullvuxna infekterade träd känns ofta igen på de slitna kronorna. Infektionen verkar snabbare i yngre träd än i äldre, och därför kan det ta ett tag innan symptom upptäcks på äldre träd. Om asken inte lyckas stoppa den inre spridningen av svampen dör den så småningom.

Att askskottsjukan har lyckats sprida sig så pass bra i Europa har flera orsaker. För det första sprids den med vinden, vilket ger den en lång räckvidd. För det andra har fri handel med växtmaterial antagligen hjälpt till med spridningen; exempelvis gjordes den första upptäckten av svampen i Storbritannien på en plantskola med material importerat från Nederländerna. Slutligen har arten *H. fraxineus* tagit över nischen för en liknande, inhemsk art (*Hymenoscyphus albidus*) som lever fredligt på askarna, vilket gör att den slipper konkurrens med andra organismer.

FÖRÄDLING FÖR RESISTENS

Forskning har visat att motståndskraft mot askskottsjukan är en ärftlig egenskap som 1–3 % av askarna besitter, och därför går att förädla fram. När vi förädlar ask kan vi till exempel ta en kvist från en kandidat som sedan ympas på en grundstam, vilket i sin tur skapar en genetisk kopia av ursprungsträdet. Ett annat alternativ är att göra en kontrollerad korsning med pollen från en lovande ask och blomman från en annan.

Dock tar trädförädling oftast väldigt lång tid då trädens livscykel (flera decennier) är betydligt längre än t.ex. livscykeln för grödor (1–2 år) och därför krävs mångåriga fältförsök innan vi får ett tillförlitligt resultat (vad vi ser när träden är 1 år gamla ska också stämma överens med när de är fullvuxna). För att snabba på processen letar vi inom fältet därför efter lättare sätt att identifiera så kallade plusträd (träd som ska vara grunden för nästa generation). Ett sådant snabbare sätt som är lovande för asken är molekylära markörer, det vill säga tydligt igenkännbara kemiska föreningar som är typiska för känsliga och/eller motståndskraftiga askar.

En nyligen publicerad studie undersökte den kemiska sammansättningen i askar som sedan innan var känt känsliga respektive motståndskraftiga, och fann en signifikant skillnad mellan de två typerna. Inom en snar framtid kan vi därför förhoppningsvis hitta rätt plusträd direkt genom att utläsa trädens kemiska komposition.

FOTO: Christoffer Borg Mattisson

Hanna Bernö, Mateusz Liziniewicz och Michelle Cleary vid det pågående fältförsöket för förädling av ask med ympade skott från friska askar i Snogeholm.

FOTO: Hanna Bernö

FOTO: Michelle Cleary

FOTO: Michelle Cleary

FOTO: Hanna Bernö

Askskottsjuka känns ofta igen på de slitna kronorna. Svampen dödar bladens vävnad och bildar även märken på stammen. På vintern övervintrar den på döda askgrenar på marken och då kan man se de små vitgula fruktkropparna.

RÄDDA ASKEN I SVERIGE

Ask förekommer fläckvis i det svenska landskapet. Då det kommersiella intresset för ask är och har varit lågt under lång tid återfinns den oftast i mindre populationer i naturskogar eller som solitärer kring gårdar, vilket gör det svårt att veta exakt var de växer och hur bra de överlever.

År 2014 inledde forskaren Michelle Cleary vid SLU och Lars-Göran Stener vid Skogforsk därför ett gemensamt medborgarforskningsförsök, där de genom media bad allmänheten om hjälp för att hitta friska askar i infekterade bestånd. Responsen var fantastisk! Det visade sig att många privatpersoner har ett personligt engagemang för askens överlevnad. Från det året har vi försökt att varje sommar åka ut för att följa upp tipsen. Det har varit ett givande och roligt arbete, och hittills har vi samlat information om över 1 000 friska askar från i princip hela askens utbredningsområde i Sverige.

När kandidatträden klarat en andra inventering samplar vi in ympkvistar från dem och planterar dem i våra fältförsök, där vi studerar hur de klarar sig i en annan miljö och om de verkligen är motståndskraftiga. Nu i vintras ympade vi omkring 80 askar. Arbetet kräver stora resurser och begränsas därför av tillgång på finansiering och arbetskraft. Med det sagt tycker vi att det är underbart att något som startade som ett passionsprojekt har kunnat fortsätta i flera år. Ju längre tid vi kan följa askarna i våra fältförsök, desto bättre förståelse får vi för sjukdomen och för askens överlevnadsförmåga. Och vem vet, inom en snar framtid kanske vi faktiskt kan avgöra just din asks motståndskraft direkt i fält med hjälp av vår nya teknik!

FOTO: Hanna Bernö

Har du en frisk ask tätt omgiven av sjuka grannar (se exempel ovan)? Tipsa gärna projektet Rädda asken genom att mejla Hanna Bernö: hanna.berno@slu.se

KÄLLOR

Conrad, A. O., & Bonello, P. (2016). Application of infrared and raman spectroscopy for the identification of disease resistant trees. *Frontiers in plant science*, 6, 1152.

Hultberg, T., Sandström, J., Felton, A., Öhman, K., Rönnberg, J., Witzell, J., & Cleary, M. (2020). Ash dieback risks an extinction cascade. *Biological Conservation*, 244, 108516.

Nemesio-Gorriz, M., Menezes, R. C., Paetz, C., Hammerbacher, A., Steenackers, M., Schamp, K., Höfte, M., Svatoš, A., Gershenzon, J. & Douglas, G. C. (2020). Candidate metabolites for ash dieback tolerance in Fraxinus excelsior. *Journal of Experimental Botany*, 71(19): 6074-6083.

Stocks, J. J., Metheringham, C. L., Plumb, W. J., Lee, S. J., Kelly, L. J., Nichols, R. A., & Buggs, R. J. (2019). Genomic basis of European ash tree resistance to ash dieback fungus. *Nature Ecology & Evolution*, 3(12): 1686-1696.

Hanna Bernö
Doktorand på Skogforsk och SLU Alnarp. Hanna har ett stort intresse för hållbart skogsbruk, jämställdhet och biodiversitet. För närvarande är hon inne på andra året i sina doktorandstudier, vilka möjliggjordes tack vare Stiftelsen för Strategisk Forskning. I sitt arbete fokuserar Hanna på askskottsjukan och förädling av ask för ökad motståndskraft. Hanna är utbildad vid Jägmästarprogrammet 2014–2019 vid SLU i Umeå, Alnarp samt vid Lunds universitet.

RÄDDA ASKEN
https://raddaasken.nu

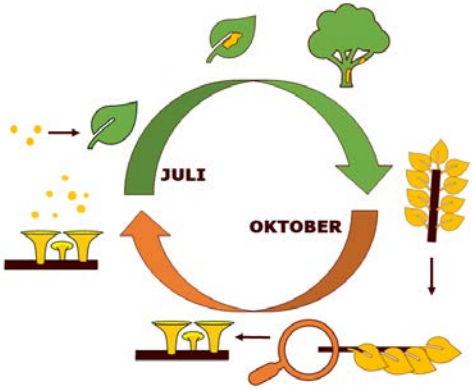

ASKSKOTTSJUKA

Hymenoscyphus fraxineus

Engelska: Ash dieback/ash decline

Livscykel:
H. fraxineus skiftar mellan att vara biotrof, saprotrof och nekrotrof under sin livscykel, d.v.s. den växlar mellan att livnära sig på levande vävnad och död vävnad, samt att döda levande vävnad, för att få näring från asken. Under våren och sommaren avges luftburna sporer, vilka infekterar friska askblad genom att utvecklas till en anamorf (asexuellt stadie) vars hyfer tar sig in i bladet. Svampen lyckas ta sig in mellan cellerna och hyferna tränger sig in i dem, vilket så småningom dödar dem. Hyferna sprider sig sedan vidare genom trädet och dödar vävnaden längs vägen. På vintern övervintrar svampen på döda grenar på marken, som en teleomorf (sexuellt stadie). Där bildas små fruktkroppar, vilka om våren avger svampens sporer och cykeln påbörjas igen.

Vildplockad svamp

NIKI SJÖLUND är tillbaka med en ny kokbok – den här gången på ett tema som ligger Puggehattar varmt om hjärtat. Kan man göra glass med svart trumpetsvamp? Vilken vildplockad svamp är nästan omöjlig att skilja från tillagad kyckling? Och hur gör du den perfekta svamptoasten?

I *Vildplockad svamp* presenterar kocken Niki Sjölund 45 favoritmatsvampar med råd för identifiering, plockning och tillagning samt kort om utbredning, växtmiljö, skördetid och förväxlingsarter. Det trevliga med just denna svampbok är att även svavelticka, rökslöjskivling, blåmusseron och flera andra arter som inte brukar få vara med i en kokbok här får plats tillsammans med mer kända matsvampar.

För den som vill förvara svampen finns det också tydliga instruktioner för hur man förkokar, avkokar, fryser in, picklar, torkar och saltar in sin skörd. Av recepten fastnar jag särskilt för buljongerna, tempuran, svampglassen med svart trumpetsvamp och toscakakan med glasyr av torkad blek taggsvamp eller mandelkremla om man skulle ha turen att hitta sådana raringar så det räcker till mer än att smörsteka dem i pannan. Hemligheten med den perfekta svamptoasten verkar vara spetskål, bananschalottenlök och trattkantareller.

FOTO: Jonas Cramby

Svavelticka *Laetiporus sulphureus*.

Boken är faktagranskad av Patrick Björck och Aleks Tudzarovski från Svamp för alla. Med sina vackra bilder och roliga blandning komplementerar den fint de klassiska svampguiderna.

Niki Sjölund
är uppväxt i södra Lappland med naturen som lekplats. Ett brinnande intresse för naturens råvaror kombinerat med arbete som kock på bland annat Ekstedt och Gro i Stockholm har lett fram till ett eget företag som plockar vilda växter åt ett antal svenska topprestauranger. 2017 gav han ut boken *Vildplockat* som genast blev en bästsäljare. Läs mer på www.neonatur.se

TEXT: Shu-Chin Hysing

Olika svampsamhällen på olika ekblad

För oss människor ser bladen på en ek *Quercus robur* kanske likadana ut, men för en svamp kan de vara helt olika miljöer. I alla fall om man är en mjöldaggssvamp av arten *Erysiphe alphitoides* eller *E. hypophylla*. Dessa är några av de arter som Maria Faticov har studerat i sitt doktorandprojekt, *Spatial and temporal ecology of oak-associated fungal communities*, vid Stockholms universitet. Resultaten visade att klimatfaktorer t.ex. värme var viktigare för den rumsliga fördelningen av arter än samspelet mellan arterna. Det betyder att den globala uppvärmningen har potential att omstrukturera lövverkens svampar, vilket kan få konsekvenser för både trädens och deras invånares hälsa samt för ekosystemfunktioner.

KÄLLA: Stockholms universitet
TEXT: Shu-Chin Hysing

Skogsek från *Medical Botany* (1836) av J. Stephensen och J. Morss Churchill.

Bjerreds Saltsjöbad 10 augusti 2020

TEXT: Sigvard Svensson

Detta nybildade kommunala reservat i södra delen av Bjärred är en 120 år gammal bokskog på sand med ett tiotal jätteträd. Den största boken har en omkrets på över 6 meter. Många fladdermöss och insekter är kända härifrån, men bara ett fåtal svampar, bland annat hartsticka *Ganoderma pfeifferi* noterad av undertecknad sommaren 2019 och som några även tittade på idag.

Den senaste tidens värme i kombination med det sandiga underlaget ingav inga stora förhoppningar hos de 13 medlemmar som hade samlats. Kanske ett bad på närbelägna ”Långa bryggan” hade känts väl så bra den här kvällen, men svamp i någon form går alltid att hitta och helt lottlösa blev vi trots allt inte.

I anslutning till flera av de gamla bokarna fanns jätteticka *Meripilus giganteus*, vars unga fruktkroppar, rätt tillagade, smakar riktigt gott! Även fjällticka *Cerioporus squamosus* syntes på några stubbar, i sällskap med släktingen strumpticka *C. varius* och stubbdyna *Kretschmaria deusta*. På bokved fanns sprängnästing *Eytypa spinosa*, några gamla ekollon var växtplats för ollonskålar *Ciboria batschiana* och på en stor fläder hittades efter lite letande intorkade fruktkroppar av judasöra *Auricularia auricula-judae*. Potatisrottryffel *Scleroderma bovista* växte i kanten av parkeringen.

Mykorrhiza-svamparna var väldigt fåtaliga: solkremla *Russula solaris* och ett par ankomna och svårbestämda andra kremlor, rodnande flugsvamp *Amanita rubescens*, pluggskivling *Paxillus involutus* s.str. (sannolikt) och två arter soppar i form av rutsopp *Xerocomellus chrysenteron* s.str. och den nära släktingen *X. cisalpinus*, ännu så länge utan svenskt namn.

Totalt noterades bara drygt 15 arter, men området har potential för betydligt fler och bör få fler besök vid gynnsammare tidpunkt (tips!).

FOTO: Joachim Krumlinde

Några av deltagarna vid områdets troligen största bok.

Törringelund 17 augusti 2020

TEXT & FOTO: Sigvard Svensson

Vindstilla, 28 grader varmt och inget regnande på några veckor gav dåliga svampförutsättningar för kvällens tre Puggehattar i det nybildade reservatet Törringelund i backlandskapet öster om Malmö. Området har mycket lång skoglig kontinuitet, med ursprung som en hjorthage anlagd under medeltiden och har haft samma utbredning under mycket lång tid enligt äldre historiska kartor. Skogen utgörs huvudsakligen av gamla vidkroniga ekar och bokskog, med inslag av andra arter, exempelvis ganska mycket hassel och fläder. På mitten av 1800-talet anlades en dansbana och 1925 dessutom en restaurang. Båda är fortfarande i drift men ligger utanför reservatet, tyvärr tillsammans med ett antal grova gamla ekar.

Listan på funna svampar är inte så lång och saknar flera förväntade rödlistade (ek-)arter, men bland kvällens 15 noterade hittades några av dessa. Redan på en av ekarna vid parkeringen noterades tårticka *Pseudoinonotus dryadeus* (VU) och runt flera andra många fruktkroppar av räfflad nagelskivling *Gymnopus fusipes* (NT). På en gammal ek längre in i skogen fanns ekticka *Fomitiporia robusta* (NT) och här och var på barklös ekved och ekstubbar röstöra *Hymenochaete rubiginosa*. Svavelticka *Laetiporus sulphureus* hittades också på ek men den växer även på många andra lövträd. Döda hasselstammar var substrat för västlig rostticka *Fuscoporia ferrea* och på en död gammal hästkastanj växte fräscha och stora fjälltickor *Cerioporus squamosus*. Judasöra *Auricularia auricula-judae* sågs på många flädrar och på en boklåga satt en grupp ringmusslingar *Pleurotus dryinus*.

Fjällticka *Cerioporus squamosus* på död hästkastanj i Törringelunds naturreservat.

Som väntat var det magert med mykorrhiza-arter: En fruktkropp av blågrön kremla *Russula parazurea* under bok och här och var sågs en del gul rottryffel *Scleroderma citrinum*. Lokalen är absolut värd mer uppmärksamhet vid bättre tillfälle. Med tanke på kontinuitet och trädålder borde det finnas betydligt fler rödlistade arter.

Ekticka *Fomitiporia robusta* (NT) i Törringelunds naturreservat 200817. De hovformade fruktkropparna sitter ofta ganska högt upp i grenverket och kan vara svåra att få syn på. Den här gången hade jag (Sigvard) tur!

Alnarpsparken 24 augusti 2020

TEXT: Sigvard Svensson

Fantastiska 22 personer var optimistiska nog att trotsa de dåliga förutsättningarna denna varma och torra augusti. Att vi skulle hitta särskilt mycket i svampväg trodde nog ingen, men med så många par ögon som letade borde det ändå gå att hitta en del. Och Alnarpsparken brukar alltid ha något att bjuda och så även idag! Knappt 20 grader varmt och mer eller mindre mulet gjorde att det var ganska mörkt och lagom till genomgången kom en kortvarig lätt regnskur.

Marksvampar fanns det inte mycket att se, men några bättre begagnade soppfruktkroppar, troligen av rotsopp *Caloboletus radicans* hittades. De var beväxta med en grönaktig parasit som en av deltagarna några dagar senare med hjälp av molekylära metoder identifierade som *Cladosporium cladosporioides*, en imperfekt sporsäckssvamp. Betydligt presentablare rotsoppar, och rejält stora sådana, hittades på minst fem olika mycel. En stor präktig fruktkropp av kungschampinjon *Agaricus augustus* dök upp vid genomgången och flera hittade alldeles nyss uppkomna bleka nagelskivlingar *Gymnopus dryophilus*. fler hattsvampar blev det inte och för en gångs skull hittades inte en enda kremla!

Istället försökte vi hitta vedsvampar och på en av ekstubbarna fanns ”knoppar” av oxtungssvamp *Fistulina hepatica* och på en annan fanns både gamla och nya fruktkroppar av svavelticka *Laetiporus sulphureus*. Även några åldrade fruktkroppar av fjällticka *Cerioporus squamosus* sågs liksom rostticka *Fuscoporia ferruginosa* och gråskinn *Peniophora quercina* på bokkgrenar, sidenticka *Trametes versicolor* och svedticka *Bjerkandera adusta*. På bordet hamnade även en del ängsröksvampar *Lycoperdon pratense*, vårtig röksvamp *L. perlatum*, en omogen liten äggsvamp *Bovista* sp. och en rutig rottryffel *Scleroderma areolatum*.

På ekarnas ollon noterade vi massor av galler orsakade av den nyinvandrade gallstekeln *Andricus quercuscalicis* först rapporterad 2016 just i Alnarp.

Totalt noterade vi ca 20 arter.

Eksprickling *Colpoma quercinum* på död ekgren. FOTO: Shu-Chin Hysing

Heinge strövområde 19 september 2020

TEXT & FOTO: Sigvard Svensson

Virussäker fika och genomgång i höstsolen i Heinge.

En fantastisk höstdag! Vindstilla, blå himmel, 20 grader varmt och 21 deltagare på dagens exkursion i sydöstra mellanskåne. Den ursprungliga tanken var att titta närmare på det alldeles nya reservatet Rölabackarna, men just färskheten gjorde att det var svåråtkomligt då stängselgenomgångar och spång över Djurrödsbäcken ännu inte fanns på plats. Istället ägnade vi dagen åt Heinge strövområde, planerat reservat som för närvarande ägs av Sjöbo kommun. Det 93 hektar stora området ligger fem kilometer norr om Lövestad, kring en bit av Djurrödsbäckens dalgång. Det är ett ålderdomligt varierat kulturlandskap med ett stort gammalt hässle, alkärr, ädellövskog, enefälader, ekhagar och betade före detta åkrar.

Det visade sig finnas en del svamp, inte minst tack vara områdets mångformighet. Bland annat är ganska många ängssvampar kända härifrån och vi hittade ett tiotal arter varav kantarellvaxskivling *Hygrocybe cantharellus* och mörkfjällig vaxskivling *H. turunda* är värda att näm-

nas liksom gråbrun sammetsmusseron *Dermoloma cuneifolium*. Noterades gjordes också pepparsopp *Chalciporus piperatus*, jättetrattskivling *Aspropaxillus giganteus*, vackra ängsröksvampar *Lycoperdon pratense* och skålröksvampar *Lycoperdon utriformis* trivs i den här miljön.

Några matsvampsarter hittades i mindre mängd: Ängs- och snöbollschampinjon *Agaricus campestris* och *arvensis*, fnasig *Macrolepiota excoriata*, stolt *M. procera* och puckelfjällskivling *M. mastoidea*, stensopp *Boletus edulis*, rutsopp *Xerocomellus chrysenteron* s.str., falsk rutsopp *X. porosporus* och den ännu namnlösa närstående *X. cisalpinus*.

Nämnas måste även en vackert glänsande lackticka *Ganoderma lucidum* och en praktfull frukroppssamling av den rödlistade koralltickan *Grifola frondosa* (NT) vid en stor solitär ek. Detta gav också en möjlighet att jämföra med den liknande jätteticka *Meripilus giganteus*, som föredrar bok som värd och vars porskikt färgas brunt vid tumning. Vid en annan stor ek hittades den sällsynta och likaledes rödlistade rödbrun rottryffel *Scleroderma cepa* (VU). Som avslutning ett fynd av den troligen förbisedda tofsskräling *Phaeomarasmius erinaceus*, en liten brun piggig svamp med förkärlek för tunna döda grenar av olika vide- och ros-arter.

Totalt noterade vi 75 arter och den totala artlistan finns på Artportalen.

Praktfull koralltticka *Grifola frondosa* (NT) vid en av Heinge strövområdes äldre ekar. Till skillnad från jätteticka ändrar porskiktet inte nämnvärt färg vid tumning.

Rutsoppen *Xerocomellus cisalpinus* känns igen på bland annat brun, rödsprucken hattyta, ganska grova, gula, porer, en fot som är gul överst och rödflammig/-fibrig nederst. Porer och fottyta blånar rätt kraftigt, köttet är vitaktigt, orange rödbetsfärgat i fotbasen och blånar kraftigt i nedre delen av foten.

Puggehattens årsmöte 2021

Lördagen den 29 maj höll Puggehatten sitt Covid-19-uppskjutna årsmöte, den här gången digitalt. Trots detta blev vi 14 deltagare och det hela förlöpte i stort sett "som vanligt". Årsmöten innebär ofta byte av styrelseledamöter och andra funktionärer och så blev det även här. Ingen av de som lämnade deltog på mötet och kunde alltså inte tackas för sina insatser för föreningen ens muntligt. Därför dessa rader. Förhoppningsvis kan vi tacka lite bättre vid ett annat tillfälle.

Ulf Olsson
Medlem från starten, även i styrelsen, och tog tidigt ansvaret för vårt medlemsblad; var under en följd av år föreningens ordförande, sedan redaktör för att de senaste åren ha varit revisorssuppleant. Ulf är också en av föreningens hedersmedlemmar. Ulf, din insats för föreningen genom åren har varit ovärderlig.

Per Magnuson
Per tog över, det ofta otacksamma, jobbet som redaktör för Puggehatten efter Tony Svensson hösten 2015. Det har krävts träget påjagande av tröga skribenter, som undertecknad, för att få ihop nummer efter nummer med intressant innehåll, till glädje för alla medlemmar. Men med vänlig övertalning och en hel del eget skrivande och fotograferande, så har det lyckats väldigt bra. Nu har han lämnat över till Shu-Chin Hysing att fortsätta det arbetet, och vi hoppas på fortsatta bidrag till medlemsbladet.

Mats Karlsson
Mats har varit aktiv medlem i många år och tagit ansvar för många exkursioner i framförallt norra Skåne. 2017 kom han med i styrelsen, där han tagit stor del i programkommittén och haft kloka synpunkter i övrigt. Som särskilt intresserad av kremlor, släktet *Russula*, har han bidragit med namn på många arter som kanske annars blivit utan. Vi hoppas på fortsatt engagemang då och då vad gäller exkursioner i Nordskåne.

Louise Nevander och Daniel Svensson
Louise och Daniel tackade ja till en styrelsepost i samband med årsmötet 2020. Sedan drabbades vi av Covid-19 med åtföljande begränsningar vad gäller möten och styrelsen fick nöja sig med digitala varför arbetet aldrig riktigt fick fart. Vi hoppas på en återkomst i framtiden och/eller bidrag på annat sätt.

Vladimira Pelkonenova
Vladimira har varit aktiv exkursionsdeltagare i många år och har träffat många av föreningens medlemmar. Det är en bra förutsättning för att ingå i valberedningen och så blev det också för några år sedan.

Ett stort tack till alla ovanstående för små och stora insatser för föreningen genom åren! Vi hoppas förstås att du, på de vis du kan, vill fortsätta bidra till föreningens verksamhet framöver. Det finns alltid något att göra i en ideell förening, även utanför de förtroendevaldas skara!

För styrelsen,
Sigvard Svensson, kassör

REDAKTÖREN, som avgår, har ordet

Jag sitter vid datorn och funderar på; ”Några rader från avgående redaktören”, vad ska det innehålla? Utanför takfönstret håller ett skatpar på att samla kvistar, grenar och annat för den kommande häckningen. De är flitiga.

Själv har jag suttit här några långa flitiga kvällar för att få ihop tidskriften *Puggehatten*. Det har varit ett pusslande med text, bilder och att det ska bli rätt antal sidor, en multipel av fyra. Nu sitter jag här och försöker mig på en återblick och summering av de sex år som jag skött editeringen. Slumpen har varit avgörande;

1. Jag blev tillfrågad om att vara med i styrelsen.
2. Redaktören, Tony Svensson ville bli avlöst.
3. Jag var nybliven pensionär.
4. Jag hade lite hum om layoutprogrammet Indesign.
5. Jag svarade ja på punkt 1 och erbjöd mig hjälpa till med tidskriften.

Sedan rullade det på, och det blev sex år av denna fina tidning. Det var ett bra koncept som var lätt att ta över, och samtidigt viktigt att *Puggehatten* fortsatte på samma seriösa nivå. Läsekretsen är en mångfald av svampintresserade. Bland läsarna finner vi allt från forskare till amatörer och alla är förväntansfulla när det kommer ett nytt nummer. *PH* skickas förutom till alla medlemmar även till institutioner och bibliotek. Det är en tidskrift som når många.

Skribenterna har varit många och mycket initierade. Ny arter har presenterats och svampgrupper avhandlats. Intressanta lokaler och exkursionsrapporter har haft sin plats. Allt har varit illustrerat av riktigt fina bilder. Tack alla som varit till så stort stöd för mig under de här åren. Tack för alla texter och tack för fina foton och tack för korrekturläsning och alla goda råd och glada tillrop. Ingen nämnd och ingen glömd.

Vår nya redaktör börjar nu i och med detta nummer – välkommen Shu-Chin och lycka till. Skatorna har gått till ro för kvällen. De har byggt högt så det blir en fin sommar. Ha det gott och så ses vi i svampskogen senare i år.

Per Magnuson

Stubbläcksvamp *Coprinellus disseminatus*. FOTO: Per Magnuson

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2020

Puggehatten – Skånes Mykologiska Förening

Corona-pandemin har naturligtvis påverkat föreningens verksamhet under 2020, vilket framgår på tillämpliga ställen nedan. För närvarande är vår exkursionsverksamhet inställd, tills gällande restriktioner förhoppningsvis lättas under våren 2021.

Styrelse och medlemmar
Styrelsen har under verksamhetsåret bestått av Eva Björnström (sekreterare), Yui Chomphunut Haglund (webbansvarig), Anders Dahl (ordförande), Mats Karlsson, Louise Nevander, Stefan Phalagorn Bergström (vice ordförande), Lars Salomon, Daniel Svensson, Jan Svensson, Sigvard Svensson (kassör), Tony Svensson (programansvarig).

Styrelsen har under året haft 5 protokollförda sammanträden. Totalt har 280 personer betalat medlemsavgiften för 2020, varav 63 som familjemedlemmar. Det är en ökning med 26 sedan 2019, drygt 10 % och en återgång till tidigare nivå. Föreningen har dessutom 5 hedersmedlemmar, då Carl-Gustav Bengtsson tyvärr avlidit 2020.

Föreningens revisor under året har varit Matz Hansson, med Ulf Olsson som suppleant. Helena Lindgren och Vladimira Pelkonenova har utgjort valberedning.

Verksamhet
Programkommittén har bestått av Tony Svensson (sammankallande), Helena Lindgren, Jan Svensson, Yui Chomphunut Haglund, Stefan Phalagorn Bergström, Lars Salomon och Mats Karlsson.

Under året genomfördes 24 exkursioner utöver årsmötet. Pga. Coronarestriktioner fick tre exkursioner ställas in. De flesta exkursionerna finns kortfattat refererade i föreningens tidskrift Puggehatten. Många exkursioner har varit mycket välbesökta, totalt kunde vi räkna in knappt 400 deltagare. Genom bred verksamhet med en blandning av matsvampsexkursioner och inventeringsexkursioner har vi kunnat locka många deltagare till våra exkursioner. Inte minst närvaron på Facebook har gjort att vi lockat en bredare publik. Då samåkning inte varit lämpligt har ibland exkursionsmål fått ändras med kort varsel för att få plats med fler bilar än vanligt och det har varit en utmaning. Allt detta har lösts och möjliggjorts genom duktiga och engagerade exkursionsledare, 8 till antalet.

Den 10 oktober var det tänkt att vi skulle besöka Svampevennerne på Bornholm. Reserestriktioner gjorde dock att det istället fick bli en exkursion på hemmaplan. Denna leddes av Sigvard Svensson och gick till Borstbäcken, norr om Vombsjön.

Inventeringshelgen 2020 var planerad att genomföras helgen 2-4 oktober. Även här tvingades vi tänka om och det blev istället två exkursioner lördagen den 3 oktober. En exkursion gick till Hasslemölla vid Veberöd och den andra var ett samarrangemang med naturskyddsföreningen i Göinge och gick till Grävlingabackarna.

”Svampens dag”, gemensam för Sverige, Norge och Danmark, anordnades 2020 som alltid den första söndagen i september, dvs söndagen den 6:e. I Skåne erbjöds ett antal aktiviteter under dagen, några med engagemang från Puggehattens medlemmar. Arrangemang med anknytning till svampens dag anordnades i Stenshuvuds NP, naturum Skrylle, Söderåsens NP, naturum Vattenriket samt en svampexkursion söder om Brösarp. Från föreningens sida har vi inte haft någon samordning kring aktiviteter.

Föreningen erbjuds fortlöpande att yttra sig över förslag till nya naturreservat, ändrade skötselplaner, åtgärdsprogram, bevarandeplaner, kommunala naturvårdsprogram och liknande. Under året har 11 av omkring 20 inkomna remisser besvarats av någon ur styrelsen eller annan medlem. Arbetet är tidskrävande och det är ett fåtal personer som svarar på remisserna från föreningens sida.

Vi har deltagit aktivt i olika samrådsgrupper kring naturvård, där vi på olika sätt bidrar med kunskap om svamparnas betydelse för biologisk mångfald. Bland annat har representanter från styrelsen haft ett dialogmöte, den 14 oktober, med ledningen för Länsstyrelsens Naturskydds- resp. Naturvårdsenheter.

Puggehatten har fått inbjudningar till bl.a. Samrådsgruppen för naturvård och Skånsk skogsstrategi. På grund av coronarestriktioner har dock de flesta dialogmöten och andra aktiviteter ställts in under året. Puggehatten har representanter i skötselråden för Skoghejdans naturreservat och Söderåsens nationalpark.

Projektet “Skånes svampar” har under 2020 varit vilande. Projektet är i en fas där så mycket som möjligt av alla spridda anteckningar slutligen kommer att bli digitaliserade. Först därefter kan nya faser, bland annat namnuppdateringar, bli aktuella för att undvika så mycket dubbelarbete som möjligt. Målet är att alla uppgifter skall registreras och slutligen bli tillgängliga i Artportalen. I styrgruppen för projektet ingår Nils-Otto Nilsson (projektledare), Claes Ingvert, Tony Svensson och Anders Dahl.

Ansvariga för webb och kommunikation har under året varit Yui Chomphunut Haglund (sammankallande), Daniel Svensson, Anders Dahl, Louise Nevander och Stefan Phalagorn Bergström. Föreningens Facebook-sida (facebook.com/svampmedpuggehatten) blir allt mer populär och hade vid slutet av 2020 1 150 följare. Vi planerar att fortlöpande utveckla både webbplatsen (puggehatten.se) och föreningens närvaro på sociala medier.

Ekonomi
Föreningens ekonomi framgår av den bifogade redogörelsen (bokslutet finns tillgängligt på www.puggehatten.se). Medlemsavgiften har för år 2020 varit 125 kr. Familjemedlemskap har kostat 10 kr. Föreningen har efter ansökan fått ett generöst bidrag på 24 000 kr till verksamheten från Region Skåne, men beslutet kom först i december och utbetalningen gjordes först i januari 2021. Verksamhetsbidrag på 4 500–5 000 kr har också erhållits från Lund, Kävlinge, Lomma, Trelleborg och Helsingborg kommuner. Dessa pengar har öronmärkts för "Skånes Svampar".

Ansökan till Stenholms fond resulterade i bidrag på 15 000 kr avsedda för inventeringshelgen. Då inventeringshelgen ställdes in beviljades istället att dessa pengar används för milersättning till exkursionsledare. De ca 10 000 som återstår skjuts till arrangemanget av Nordic Mycological Congress 2021.

Från Studiefrämjandet har vi fått 2800 kr i verksamhetsbidrag baserat på genomförda arrangemang med minst fem deltagare. Årets stora överskott på nästan 40 000 beror dels på att ingen inventeringshelg genomfördes, dels på att i stort sett inget arbete utförts i projekt Skånes Svampar i kombination med att vi fått mer kommunala bidrag än tidigare år. Puggehatten har utkommit med ett dubbelnummer vilket likaså minskat kostnaden för både tryck och distribution.

Medlemsbladet Puggehatten
Tidskriften omfattade under året 72 sidor fördelade på 3 nummer (varav ett dubbelnummer). Nummer 4 var som tidigare år en föreningsmatrikel. Upplagan har varit 350 exemplar varav 67 skickats som friexemplar till alla kommunbibliotek i Skåne, till institutioner i Norden eller som byte mot tidskrifter från andra föreningar.

Redaktionen har under året bestått av Per Magnuson (redaktör), Dicte Helmersson, Ulf Olsson, Ulf Ryde och Tony Svensson.

Styrelsen, den 28 februari 2021

Styrelsen presenterar

Sigvard Svensson Jag växte upp i mellanskånes blandbygd och på enefäladerna här växte mycket stolt fjällskivling. Den var min fars favoritsvamp (och är min) och den enda som han plockade och den är nog den första svamp jag lärde mig. Lite svamp fanns med in i Fältbiologerna och efter biologutbildningen i slutet av 70-talet blev det med tiden till en massa ledda nybörjarcirklar om svamp, botanik och fåglar inom Studiefrämjandet. Som en följd av dessa var jag en av initiativtagarna till Puggehatten 1986 och blev föreningens förste ordförande. I styrelsen har jag blivit kvar sedan dess och är för närvarande kassör. Förutom svamp och fåglar lockar insekternas mångfald, botaniken kommer väl till pass överallt. Jag har också i mer än 30 år haft förmånen att jobba på dåvarande Botaniska museet, numera Biologiska museet i Lund. Äntligen allt mer med museets svampsamling. I drygt 30 år (t.o.m. 2020) har jag också varit ledamot av Artdatabankens expertkommitté för svampar.

Shu-Chin Hysing är hortonom och härjar gärna på Söderåsens branter. Att plocka svamp lärde Shu-Chin sig av sin mamma i skogarna utanför Borlänge i Dalarna, där det lyste av kantareller och en och annan fårticka. Med några kurser för bland andra Helena Björnström och Helena Lindgren har svampkorgen på senare år fyllts på med många nya arter. Förutom matsvamp blir det gärna ätliga växter, spännande stenar eller vackra kottar i korgen. Shu-Chin arbetade många år vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU Alnarp och har doktorerat på att förädla vete för resistens mot sjukdomar som orsakas av mjöldagg- och rostsvampar så att man ska kunna använda mindre växtskyddsmedel i odlingen. Numera frilansar hon som översättare, redaktör och skribent inom populärvetenskap och har sedan i år det hedersvärda uppdraget att vara ledamot i styrelsen och redaktör för Puggehatten.

Fler presentationer av styrelsens ledamöter kan du läsa i PH 1–3 2020.

Program

Augusti – december 2021

Generell samlingstid på lördagar är kl. 10.00 och måndagar kl. 18.00.

Här kommer programmet för hösten 2021. Vi hoppas på att kunna genomföra så många exkursioner som möjligt. Förhoppningsvis har restriktionerna när det gäller covid lättat när programmet börjar, men ändringar kan ske med kort varsel. Ta därför för vana att kika in på hemsidan även samma dag som exkursionen ska hållas. Som vanligt finns den senaste informationen både på hemsidan och på Facebook: www.puggehatten.se respektive ”svamp med Puggehatten”. Det går också att höra av sig till respektive exkursionsansvarig för besked.

Kontaktpersoner för Puggehattens program:
Tony Svensson 0703-02 54 74
Sigvard Svensson 070-776 33 78

Kom ihåg: fika (lördagar), svampkorg, svampkniv och kläder efter väder. Observera att det nu är extra viktigt att dagen före exkursion kontrollera föreningens webbplats och Facebooksida eller ringa ansvarig för att få besked om slutgiltigt exkursionsmål och samlingsplats. Detta kan ändras beroende på svamptillgång och väderlekssituation.

Välkomna ut i svampmarkerna med oss!

Höstprogram 2021

Lördagen den 14 augusti – Gyaskogen, Stehag.
Friluftsområde med gammal bokskog och lundflora.
Samling: Stehagskolans parkering kl. 10.00.
Ansvarig: Sigvard Svensson 070-776 33 78.

Måndagen den 16 augusti – Prästaåsen.
Tätortsnära gammal ekskog söder om idrottsplatsen i Höör. Skogen är nyckelbiotop.
Samling: Idrottsplatsens parkering vid Prästaåsen kl. 18.00.
Ansvarig: Sigvard Svensson 070-776 33 78.

Lördagen den 21 augusti – Stora Bjälkarps naturreservat.
Ädellövskog och gransumpskog. Samling: Broby kyrka kl. 10.00.
Ansvarig: Mats Karlsson 073-851 51 43.

Måndagen den 23 augusti – Alnarpsparken.
Återkommande lokal som brukar kunna bjuda på en del fina fynd. Samling vid Alnarp, parkering nr 3, kl. 18.00. Obs! P-skiva behövs.
Ansvarig: Sigvard Svensson 070-776 33 78.

Lördagen den 28 augusti – Hallaröd naturreservat och Bjäret naturreservat.
Två reservat med ädellövskog av bok och ek. Bjäret utgör resterna av en gammal vulkan.
Samling: Hallaröds kyrka kl. 10.00.
Ansvarig: Sigvard Svensson 070-776 33 78.

Måndag den 30 augusti – Kyrkfuret, Lomma.
Nyinrättat kommunalt reservat väster om Lomma kyrka. Nästan helt utan registrerade svampfynd. Samling P-platsen söder om Lomma kyrka kl. 18.00.
Ansvarig: Sigvard Svensson 070-776 33 78.

Fredagen den 3 september till söndagen den 5 september – Svampträff Skåne.
För mer information se Fb-gruppen Svampträff.

Lördagen den 4 september – Naturreservatet Lya ljunghed med omgivningar.
I reservatet ingår också Korups fälad och Älemossen.
Samling: Östra Karups kyrka kl. 10.00.
Ansvarig: Dicte Helmersson 070-659 22 24.

Söndagen den 5 september – Svampens dag.
För mer information se: https://puggehatten.se/?page_id=45

Lördagen den 11 september – Brantaberg–Oreberget naturreservat.
Ett reservat söder om Vinslöv som bildades 2019. Gammal bokskog med blåsippa, gulsippa och Sankt Pers nycklar. Parkering finns söder om reservatet.
Samling: Vinslövs kyrka kl. 10.00.
Ansvarig: Mats Karlsson 073-851 51 43.

Lördagen den 18 september – Gussaröd.
Vi besöker en äldre ädellövskog som Sveaskog frivilligt avsatt väster om Gussaröd. Några mindre nyckelbiotoper ingår, bland annat ett bestånd som är drygt 130 år.
Samling: Hörröds kyrka kl. 10.00.
Ansvarig: Tony Svensson 070-302 54 74.

Lördagen den 25 september – Bäckraviner vid Rössjön.
Vi passar på att samla svamp till utställningen på Mikaeli marknad, Fredriksdals museer.
Samling: Tåssjö kyrka kl. 10.00.
Ansvarig: Jan Svensson 070-887 25 23.

Måndagen den 27 september till lördagen den 2 oktober – Nordic Mycological Congress i Skåne. För mer information kontakta: nmc21@puggehatten.se

Måndagen den 4 oktober till söndagen den 10 oktober – SMF:s mykologivecka på Gotland.
För mer information se: https://www.svampar.se/event/mykologiveckan-2021/

Lördagen den 9 oktober – Matsvampsexkursion i södra Skåne.
Lokal väljs i ett sent skede när vi vet var det finns svamp. Se Puggehattens hemsida.
Ansvarig: Helena Lindgren 076-211 11 43.

Lördagen den 16 oktober – Bornholm.
Vi besöker Svampevennerne på Bornholm. Föranmälan senast 6/10 till föreningens epost info@puggehatten.se. Räkna med en heldag; vi är tillbaka ca kl. 18. Samling: Ystad färjeläge kl 08.00. Obs. tiden och att du själv bokar färjeresan hos Bornholmslinjen!
Ansvarig: Sigvard Svensson 070-776 33 78.

Lördagen den 23 oktober – Kungsmarken naturreservat.
Gammal ängsmark med spridda träd som samsas med en golfbana som sköts med naturvårdstanke. Samling: Parkeringen vid Lunds Akademiska Golfklubb, Maskängen kl. 10.00.
Ansvarig: Sigvard Svensson 070-776 33 78.

Lördagen den 30 oktober – Gyllebosjön.
Ett naturreservat och Natura 2000-område kring sjön. Nyckelbiotop med äldre bokskog längs hela norra sidan av sjön. God tillgång på död ved.
Samling: Östra Vemmerlövs kyrka kl. 10.00.
Ansvarig: Karin Hjelmér 0706-90 45 06.

Lördagen den 13 november – Sjörröds backe, Hästveda.
Nyckelbiotoper dels med lövängsrester med inslag av hamlad lind och ask, dels äldre bokskog med värdefull kryptogamflora. Samling: Hästveda kyrka kl. 10.00.
Ansvarig: Tony Svensson 070-302 54 74.

Lördagen den 20 november till söndagen den 21 november – konferensen Biologisk mångfald i Skåne 2021.
För mer information se: https://biologiskmangfald.se/

Lördagen den 27 november – Vellinge ängar och Eskilstorps ängar.
Ingår i naturreservatet Foteviksområdet. Parkerings finns vid Eskilstorps ängar.
Samling: Eskilstorps kyrka i norra Vellinge kl. 10.00.
Ansvarig: Therese Hellberg 070-368 73 48.

Lördagen den 4 december – Listarumsåsens naturreservat.
Sekundär ädellövskog med bitvis riklig tillgång på död ved.
Parkeringar finns i kanten av reservatet.
Samling: Smedstorps kyrka kl. 10.00.
Ansvarig: Joachim Krumlinde 073-082 58 37.

Förutsättningar och tider kan komma att förändras
och kommer i så fall att meddelas på föreningens webbplats
och Facebooksida, så håll koll där eller ring ansvarig.

Varmt välkomna ut i svampmarkerna med oss!

PHinfo på e-post

Vi har en e-postlista med syftet att när behov finns skicka ut information av typen nya nummer av bytestidskrifter, nyinköpt litteratur, akut behov av exkursionsansvarig vid sjukdom, styrelsebeslut etc. Du som är med kan skicka till listan när du har något att informera om som du bedömer kan ha intresse för övriga.

Det kan handla om nyheter på svampfronten, information om kurser eller exkursioner du ska hålla i och som förtjänar spridning, utställningar med svampanknytning, samåkningserbjudanden eller förfrågningar inför exkursioner och liknande. Avsikten är inte att översvämma våra inboxar med e-post, så använd möjligheten med omdöme.

Anmäl om du vill vara med till Sigvard, Sigvard.Svensson@biol.lu.se

Svampträff SKÅNE

I år ses vi 3-5/9 i hjärtat av Skåne, närmare bestämt på Backagården i Ormanäs, strax utanför Höör!

DATUM
3–5/9 2021

General & kontakt
Helena Lindgren
helena@stoltafjellan.se

För mer info se
Facebookgruppen Svampträff

XXV Nordic Mycological Congress

Vi har härmed nöjet att bjuda in till 25:e Nordic Mycological Congress i Skåne. Kongressen kommer att hållas på traditionellt sätt med exkursioner, labbarbete och kvällsföreläsningar – allt i trivsamt sällskap och atmosfär.

NB. De slutgiltiga arrangemangen följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

DATUM
mån. 27/9 – lör. 2/10 2021
Ankomst, öppningsmottagande och socialt samkväm på måndagen, exkursioner tisdag–fredag, avresa lördag.

PLATS: **Tyringe Kurhotell, NÖ om Malmö**

Exkursioner: olika typer av habitat finns inom kort avstånd – rik lövskog med bok, sandig tallskog, gräsmark, kalkrik stäpp och sanddyner. Alla fynd som noteras under kongressen kommer att förmedlas till Artportalen (www.artportalen.se).

Är du intresserad av att delta? Vänligen mejla oss för mer information och anmälan: nmc21@puggehatten.se
Sista dag för registrering: 15 juli 2021.

Organisation
Ulf Arup (Lunds universitet)
Sigvard Svensson (Lunds universitet)
Ellen Larsson (Göteborgs universitet)
Mikael Jeppson (Göteborgs universitet)
Anders Dahl (Puggehatten)
Claes Ingvert (Puggehatten)

Varmt välkomna!

Svamphaiku

stolt fjällskivling
robotgräsklipparen
vänder

ser något udda
med jämna mellanrum
i svampskogen

pratglada främlingar
tiger i skogen
om svampställena

svamp mellan tårna
barfota på ängen

skogskyrkogård
skrämmande
fingersvampar

Birk Andersson

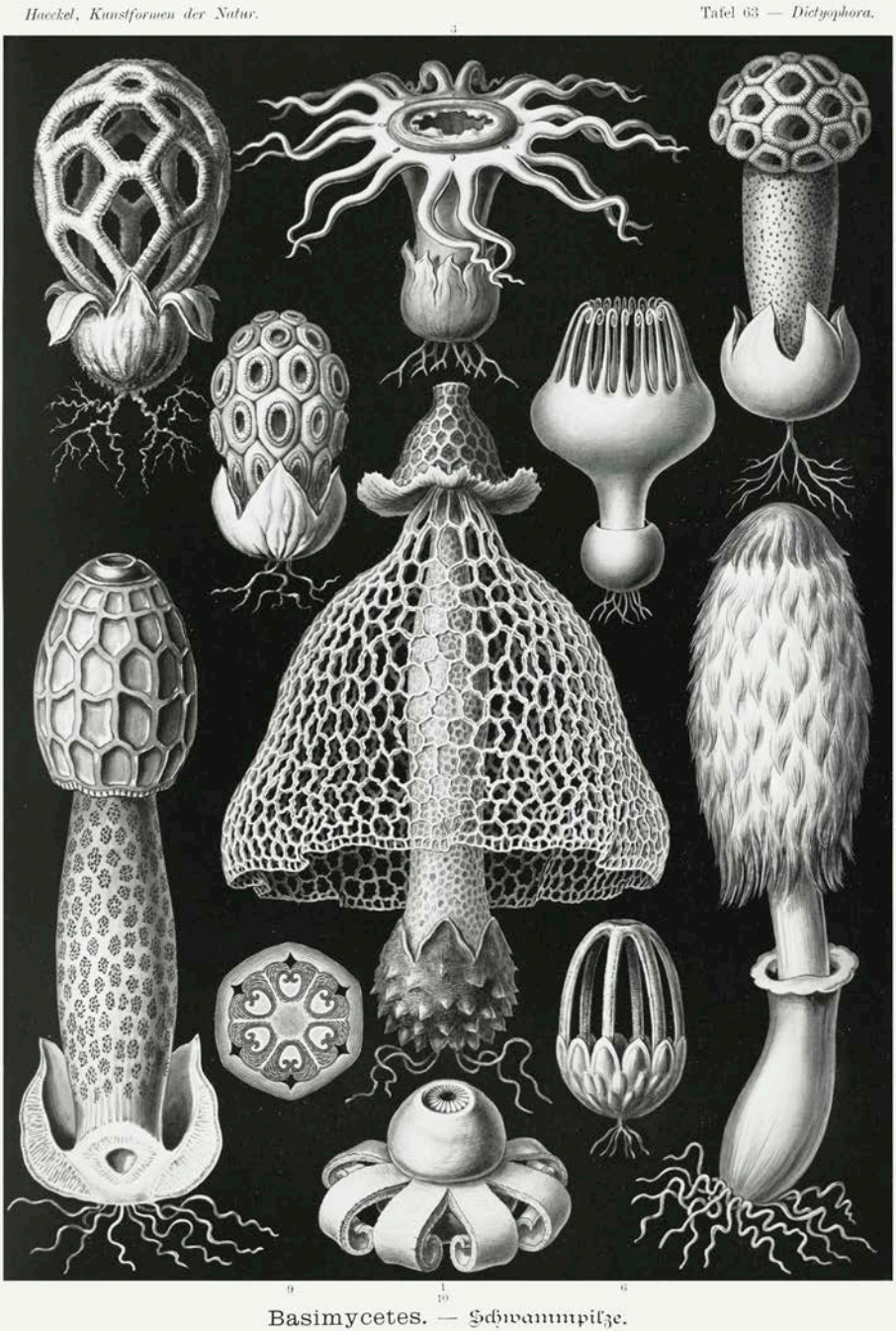

Basimycetes–Schwammpilze från *Kunstformen der Natur* (1904) av Ernst Haeckel.

I DETTA NUMMER

• 1 • **Redaktörens ord**

• 2 • **Violgubbe** *Gomphus clavatus*

• 8 • **Nu är svamp trendigt**

• 10 • **Så gör du ditt eget fungarium**

• 14 • **På spaning efter navlingar**

• 20 • **Stolta Fjellans hörna**

• 22 • **Askskottsjuka** *Hymenoscyuphus fraxineus*

• 28 • **Böcker & Notiser**
Vildplockad svamp • Olika svampsamhällen

• 30 • **Sedan sist**
Bjerreds Saltsjöbad • Törringelund • Alnarpsparken • Heinge strövområde

• 38 • **Puggehatten**
Puggehattens årsmöte 2021 • Redaktören, som avgår, har ordet • Verksamhetsberättelse 2020 • Styrelsen presenterar

• 44 • **Program** för augusti till december 2021

• 48 • **Svamphaiku**